

Asia: VN/26422/2023

Luonnos hallituksen esitykseksi ulkomaalaislain muuttamisesta (säilöönotto ja maahantulokielto)

Lausunnonantajan lausunto

Voitte kirjoittaa lausuntonne alla olevaan tekstikenttään

Maahanmuuttovirasto kiittää mahdollisuudesta lausua otsikon mukaisessa asiassa. Maahanmuuttovirasto on ollut mukana lain valmistelussa ja virasto on jo valmisteluvaiheessa esittänyt huomioitaan. Maahanmuuttovirasto pitää lähtökohtaisesti esityksessä ehdotettuja muutoksia hyvänä. Maahanmuuttovirasto haluaa kuitenkin vielä lain soveltajana käytännön näkökulmasta tuoda esille muutamia seikkoja, joihin virasto toivoisi vielä täsmennystä.

Oleskeluoikeus

Maahanmuuttovirasto toivoisi vielä selkeytystä ehdotettuun 40 §:n 3 momenttiin liittyen. Ehdotetussa 40 §:n 3 momentissa on säädetty, että ulkomaalainen saa oleskella laillisesti maassa, kunnes hakemus on ratkaistu, mikäli hän hakee oleskelulupaa Suomen kansalaisen puolisona tai hakee kansainvälistä suojelua (eikä rajamenettelyä sovelleta), sekä mikäli hän hakee jatkolupaa edellisen luvan vielä ollessa voimassa. Maahanmuuttovirasto tulkitsee, että tämä tarkoittaisi, että myös sellaiset laillisesti (esim. viisumilla) maahan tulleet ulkomaalaiset, jotka hakevat ensimmäistä oleskelulupaa muulla perusteella, esim. muun ulkomaalaisen perheenjäsenenä, työn tai opiskelun perusteella, taikka yksilöllisen inhimillisen syyn tai ihmiskaupan uhriksi joutumisen perusteella, eivät saisi oleskella laillisesti maassa hakemuksensa käsittelyn ajan, mikäli viisumi tai viisumivapaa aika on ehtinyt umpeutua. Maahanmuuttovirasto toteaa, että ehdotetulla säännöksellä tulisi tämän tulkinnan perusteella olemaan laajasti vaikutuksia sekä viraston toimintaan että lähes kaikkiin ensimmäisen luvan hakijoihin.

Maahanmuuttovirasto toteaa, että esimerkiksi ihmiskaupan uhrilla on nykyisen 40 §:n 1 momentin 7 kohdan perusteella oikeus oleskella maassa laillisesti 52 b §:ssä tarkoitettuna harkinta-aikana. Koska ihmiskaupan uhreja ei ole erikseen mainittu nyt ehdotetussa 40 §:n 3 momentissa, tarkoittaisiko se, että mikäli ihmiskaupan uhri hakee lupaa esim. 52 a §:n perusteella, ja harkinta-aika ehtii umpeutua hakemuksen käsittelyn aikana, henkilö ei enää harkinta-ajan jälkeen saisi oleskella laillisesti

Suomessa, kunnes hänen hakemuksensa on ratkaistu? Tällä olisi merkittävä vaikutus ihmiskaupan uhrien asemaan Suomessa. Lisäksi ihmiskaupparikosten esitutkinta ja tuomioistuinkäsittely vaikeutuisi huomattavasti, kun asianomistajaa ei voida kuulla tutkinnan ja tuomioistuinkäsittelyn aikana.

Maahanmuuttovirasto huomauttaa lisäksi, että tälläkin hetkellä on jonkin verran hakijoita, jotka panevat vireille uuden oleskelulupahakemuksensa 54 § tai 56 §:n perusteella vasta kun edellinen lupa on jo ehtinyt umpeutua. Kyse voi olla vain parin päivän myöhästymisestä. Tulisiko kuitenkin heidän kohdalla arvioida, että kyseisen henkilön oleskelu Suomessa on laitonta, sillä uutta hakemusta ei ole vireytetty ehdotetun 40 §:n 3 momentin 3 kohdan edellyttämällä tavalla aiemman luvan ollessa vielä voimassa?

Maahanmuuttovirasto pyytää selkeytystä siihen, tarkoittaako nyt ehdotettu muutos ulkomaalaislain 40 §:n 3 momenttiin sitä, että kyseisten henkilöiden tulee poistua Suomesta, ellei heillä ole esim. voimassa olevaa viisumia, joka oikeuttaa oleskeluun koko hakemuksen käsittelyn ajan? Entä olisiko sillä vaikutusta päätöksentekoharkintaan, mikäli hakija on ollut laittomasti Suomessa hakemuksensa käsittelyn ajan?

Virasto pyytää lisäksi selkeytystä siihen tuleeko näissä tilanteissa hakijoille tehdä maastapoistamispäätös, vaikka heidän oleskelulupahakemuksensa käsittely olisi edelleen kesken. Virasto toivoo myös selkeytystä siihen, millä perusteella näissä tilanteissa tehtäisiin maastapoistamispäätös. Virasto toteaa, ettei tällaisessa tilanteessa nykylain sanamuodon perusteella luultavasti voisi soveltaa UlkL 148 § 1 mom. 1 kohtaa + UlkL 11 § 1 mom. 2 kohtaa, sillä maahan tullessa asiakkaalla on yleensä viisumi eli maahantulo itsessään on ollut laillista. Maastapoistamispäätöstä ei viraston näkemyksen mukaan myöskään voida tehdä UlkL 148 §:n 2 momentin perusteella, sillä momentin nykyinen sananmuoto mahdollistaa käännytyspäätöksen tekemisen ainoastaan silloin, jos lupaa ei lainkaan ole haettu tai lupa on jo evätty.

Maahanmuuttovirasto haluaa samalla nostaa esille sen, että jotta voidaan arvioida, onko hakijan oleskelu Suomessa laillista hakemukseen perustuen, olisi laissa hyvä määritellä myös se, mistä hakemuksen vireille tulo alkaa. Nykyään hakemuksen voi melko vaivattomasti panna vireille sähköisesti Enter Finlandin kautta. Hakija saattaa kuitenkin jättää hakemusmaksun maksamatta, eikä myöskään käy palvelupisteellä tunnistautumassa. Näin ollen Enter Finlandissa saattaa roikkua jopa vuosia vireillä ollut hakemus. Tähän mennessä on tulkittu, että tällaisessa tilanteessa hakija on laillisesti Suomessa hakemuksensa käsittelyn ajan. Maahanmuuttovirasto ehdottaa siten hankkeen yhteydessä täsmennystä lakiin myös sen osalta, milloin hakemus on vireillä ja milloin se oikeuttaa lailliseen oleskeluun Suomessa ehdotetun 40 §:n 3 momentin perusteella.

Oleskeluluvan peruuttaminen

Maahanmuuttovirasto pitää periaatteessa hyvänä ulkomaalaislain 58 §:ään ehdotettuja lisäyksiä Suomen ulkopuolella olevan henkilön oleskeluluvan peruuttamisesta esimerkiksi silloin kun henkilö

muodostaa yleiselle järjestykselle ja turvallisuudelle uhkaa. Ehdotuksen tarkoituksena on, että estettäisiin esimerkiksi terroristiseen toimintaan osallistuneiden tai sitä jollakin tavalla tukeneiden henkilöiden, kuten niin kutsuttujen vierastaistelijoiden, palaaminen takaisin Suomeen tai muualle Schengen-alueelle. Lisäksi samassa yhteydessä voitaisiin ehdotetun 150 a §:n perusteella määrätä henkilölle maahantulokielto.

Arvio uhkasta yleiselle järjestykselle ja turvallisuudelle perustuu kuitenkin aina tapauskohtaiseen harkintaan. Näissä tilanteissa tieto kansallisen turvallisuuden vaarantumisesta ja tarpeesta estää henkilön palaaminen Suomeen tulisi todennäköisesti Maahanmuuttovirastolle suojelupoliisilta, jonka taktisista/teknisistä tutkintamenetelmistä virastolla ei ole tietoa, eikä tietojen saamista taikka niiden lähdettä voida välttämättä täysin paikantaa. Lakiesityksessä ei ole tarkemmin avattu, miten ja mitä tietoa kansallisen turvallisuuden vaarantumisesta ja tarpeesta estää henkilön palaaminen tulisi Maahanmuuttovirastolle. Hallintolain 34.1. § mukaan asianosaista on kuultava, mutta tämä voi olla haasteellista tilanteissa, joissa maahantulokiellon määrittämistä harkitaan tiedoin, joita Maahanmuuttovirasto ei pysty itsekään arvioimaan.

Ehdotettuun 58 §:n 7 momenttiin Maahanmuuttovirasto huomauttaa lisäksi, että käytännössä luvan peruuttaminen kyseisen momentin perusteella olisi kuitenkin mahdollista vain niissä tilanteissa, joissa oleskelulupa on myönnetty ulkomaalaislain perusteella. Opiskelija- ja tutkijalain (719/2018), kausityöntekijöitä koskevan lain (907/2017), ICT-lain (908/2017) ja EU:n sinistä korttia koskevan lain (224/2024) perusteella myönnettyt luvat peruutetaan kyseisten lakien perusteella (eräitä poikkeuksia lukuun ottamatta), eikä ehdotettua ulkomaalaislain 58 § 7 momenttia voitaisi viraston näkemyksen mukaan soveltaa näihin lupiin.

Lisäksi on huomioitava, että mikäli kyseessä on perhesiteen perusteella myönnetyn luvan peruuttaminen, tulee myös Ulkl 66 a §:n edellyttämä harkinta otettava huomioon. Tätä ei ole esityksessä mainittu.

Maahantulokielto

150 §

Esityksessä on ehdotettu, että 150 §:n 2 momenttia muutettaisiin poistamalla viittaus kokonaisharkintaan. Maahanmuuttovirasto on myös hankkeen aikana tuonut esille, että virasto pitää tätä osittain ongelmallisena. Viraston näkemyksen mukaan maastapoistamiseen liittyvä kokonaisharkinta ei ole täysin verrattavissa maahantulokiellon määrittämisen yhteydessä tehtävään kokonaisharkintaan. Esimerkiksi tilanteessa, jossa henkilö on hakenut oleskelulupaa perhesiteen perusteella Suomeen, on lupa voitu kokonaisharkinnan perusteella jättää myöntämättä ja hakijalle on tehty maastapoistamispäätös, mutta lapsen edun ja perhe-elämän suojan vuoksi hakijalle ei ole määrätty maahantulokieltoa. Harkinnanvaraisuuden poistaminen maahantulokiellon määrittämisessä tällaisessa tilanteessa vaikuttaisi viraston näkemyksen mukaan olevan myös ristiriidassa Euroopan ihmisoikeussopimuksen 8 artiklan kanssa.

150 a §

Ehdotetun 150 a §:n mukaan Suomen ulkopuolella oleskelevalle ulkomaalaiselle voidaan määrätä maahantulokielto, jos hänen oleskelulupansa tai pitkään oleskelleen kolmannen maan kansalaisen EU-oleskelulupansa on peruutettu 58 §:n 7 momentin nojalla. Perusteluiden mukaan pykälän tavoitteena on yhdessä oleskeluluvan peruuttamista koskevan uuden 58 §:n 7 momentin kanssa estää sellaisten ulkomailla oleskelevien ulkomaalaisten pääsy Suomeen tai muualle Schengen-alueelle, jotka muodostavat uhkan yleiselle järjestykselle tai yleiselle turvallisuudelle taikka kansalliselle turvallisuudelle. Käytännössä kuitenkin vain ulkomaalaislain, ICT-lain ja kausityöntekijälain perusteella myönnettyjen lupien peruuttamisten yhteydessä voidaan määrätä maahantulokielto ulkomailla, koska muissa edellä mainituissa tapauksissa luvan peruuttaminen tapahtuisi erillislakien perusteella. Käytännössä esimerkiksi ulkomailla oleskelevalta opiskelijalta voidaan peruuttaa lupa yjt-syystä, mutta hänelle ei voida määrätä maahantulokieltoa, koska peruuttaminen ei tapahtuisi ulkomaalaislain 58 §:n perusteella vaan opiskelija- ja tutkijalain (719/2018) 12 §:n perusteella. Opiskelijat jäisivät siten ehdotetun säännöksen ulkopuolelle.

Ehdotetun 150 a §:n 2 momentissa on todettu, että ”Maahantulokielto voidaan määrätä erillisenä päätöksenä silloin, jos ulkomaalainen on välttänyt maahantulokiellon määräämisen poistumalla Suomesta maastapoistamismenettelyn vireillä ollessa”. Termi maastapoistamismenettely on mainittu myös muissa yhteyksissä esityksessä. Maahanmuuttovirasto toivoisi esitykseen vielä selkeytystä siitä, mitä termi käytännössä tarkoittaa, eli milloin esimerkiksi katsotaan, että maastapoistamismenettely on tullut vireille. Tämän selkeyttämällä olisi iso merkitys lain soveltamisen kannalta. Esimerkiksi on eroa sillä, katsotaanko, että maastapoistamismenettely tulee vireille jo siinä vaiheessa, kun poliisilla on esimerkiksi maassa oleskelun edellytysten tai maastapoistamisen alustavat selvittelyt avoimena patjassa tai jos edellytetään, että henkilöllä on UMAssa vireillä maastapoistamisasia.

150 a § 3 momenttiin on ehdotettu että ”Ulkomaalaiselle, joka hakee 60 §:n perusteella ensimmäistä oleskelulupaa ulkomailla, voidaan määrätä maahantulokielto, jos hänen oleskelulupansa on eväty 36 [tai 36 a §:n 1–4 kohdan] perusteella.” Onko tarkoituksena, että tämä sääntely jättäisi pois mahdollisuuden määrätä maahantulokielto esim. jatkoluvan hakijoille, jotka ovat välillä poistuneet Suomesta?

Maahanmuuttovirasto huomauttaa lisäksi, että esimerkiksi opiskelija- ja tutkijalain (719/2018) perusteella haettuihin lupiin ei sovelleta ulkomaalaislain 36 §:ää. Jos opiskelijan lupaa hakevan hakemus hylättäisiin maahantulosäännösten kiertämiseen liittyvistä seikoista, siinä sovellettaisiin opiskelija- ja tutkijalain 11 §:ää. Näin ollen opiskelijat jäisivät tämänkin ehdotetun säännöksen ulkopuolelle.

Maahanmuuttovirasto pitäisi tärkeänä, että erillinen maahantulokielto voitaisiin määrätä myös sellaisessa tilanteessa, jossa oleskelulupa on myönnetty mutta myöhemmin peruutettu Ulkl 58 §:n 4 momentin perusteella. Tällä hetkellä esimerkiksi kasvuyrittäjien lupaa käytetään Schengen-alueelle pääsemiseksi. Henkilölle myönnetään lupa tällä perusteella Suomeen, mutta hän ei saavu tänne lainkaan vaan menee luvalla toiseen Schengen-valtioon. Tällöin lupa voidaan peruuttaa Ulkl 58 §:n 4

momentin perusteella, mutta nykyainsäädännön valossa ei voida samalla määrätä erillistä maahantulokieltoa, sillä maastapoistamispäätöstä ei tehdä, koska henkilö ei oleskele Suomessa.

150 a §:n 4 momentissa on ehdotettu, että tässä pykälässä tarkoitettu maahantulokielto tulee voimaan välittömästi toimivaltaisen viranomaisen tehtyä asiassa päätöksen. Maahanmuuttovirasto pyytää selkeytystä siihen, onko tämä tarkoituksena myös siinä tilanteessa, että ulkomaalainen on poistunut Suomesta mutta oleskelee edelleen jäsenvaltioiden alueella. Vai onko sellaisessa tilanteessa tarkoitus soveltaa uutta 150 b §:n 4 momenttia? Maahanmuuttovirasto huomauttaa lisäksi, että SIS-kuulutusta ei voida syöttää tilanteissa, joissa asiakkaalla on oleskelulupa toiseen jäsenvaltioon, vaikka hänelle tehtäisiin maastapoistamispäätös Schengen-alueen ulkopuolelle.

150 b §

Esitetyssä 150 b §:ssä on todettu, että ”Laadultaan törkeästä tai ammattimaisesta rikoksesta rangaistukseen tuomitulle ulkomaalaiselle maahantulokielto voidaan määrätä enintään 15 vuodeksi tai toistaiseksi silloin, kun hän muodostaa vakavan uhkan yleiselle järjestykselle tai yleiselle turvallisuudelle taikka kansalliselle turvallisuudelle.” Maahanmuuttovirasto katsoo, että esityksessä jää epäselväksi missä tilanteissa jatkossa maahantulokielto tulisi määrättäväksi toistaiseksi, kun perusteluissa on todettu, että ”15 vuoden määräaikainen maahantulokielto tulisi sovellettavaksi samoissa tilanteissa, joissa voimassa olevan lain nojalla voidaan määrätä toistaiseksi voimassa oleva maahantulokielto”.

Lisäksi Maahanmuuttovirasto tulkitsee 150 b §:n ehdotetun sananmuodon perusteella, että kolmannen maan kansalaiselle ei voida määrätä pidempää kuin 5 vuoden maahantulokieltoa, vaikka hänen katsottaisi muodostavan vakavan uhkan yleiselle järjestykselle ja turvallisuudelle tai kansalliselle turvallisuudelle, ellei häntä ole lisäksi tuomittu rikoksesta rangaistukseen. Esityksessä on todettu, että muutoksen on tarkoitus poistaa epäsuhta siltä osin, miten pitkiä maahantulokieltoja voidaan määrätä unionin kansalaisille ja toisaalta kolmannen maan kansalaisille. Koska ehdotetussa 150 b §:ssä on kuitenkin seuraava muotoilu ”Laadultaan törkeästä tai ammattimaisesta rikoksesta rangaistukseen tuomitulle ulkomaalaiselle maahantulokielto voidaan määrätä enintään 15 vuodeksi tai toistaiseksi...”, tulkitsee virasto, että kynnyks määrätä 15 vuoden tai toistaiseksi voimassa oleva maahantulokielto olisi edelleen korkeampi kolmannen maan kansalaisten osalta kuin unionin kansalaisten osalta, joille voidaan Ukl 170 §:n perusteella määrätä yli 5 vuoden maahantulokielto myös ilman, että henkilö on saanut tuomion rikoksesta.

Maahanmuuttovirasto pitää hyvänä, että ehdotettuun pykälään on suoraan ilmaistu, että maahantulokiellon voimassaoloaika alkaa siitä ajankohdasta lukien, jolloin ulkomaalainen tosiasiallisesti poistuu jäsenvaltioiden alueelta.

Poliisin ja rajatarkastusviranomaisen toimivalta 151 §

Maahanmuuttovirasto kannattaa poliisin ja rajan toimivallan laajentamista maahantulokiellon määräämisten osalta. Virasto on kuitenkin jokseenkin huolissaan siitä, pysyykö maahantulokieltojen määräämisen osalta soveltamiskäytäntö yhtenäisenä, kun poliisin ja rajatarkastusviranomaisen toimivaltaa laajennetaan. Maahanmuuttovirasto toteaa, että maahantulokiellon määräämisten osalta on jatkossa tärkeä tehdä tiivistä yhteistyötä eri viranomaisten välillä, jotta voidaan varmistaa yhtenäinen soveltamiskäytäntö jatkossa. Tämä on tärkeää asiakkaiden yhdenvertaisen kohtelun takaamiseksi. Lainsäädäntö ei suoraan velvoita yhtenäiseen soveltamiskäytäntöön. Virasto jättää ministeriön harkintaan tulisiko tällaisen velvoitteen lisäämistä lainsäädäntöön pohtia.

Vapaaehtoisen paluun pidentämistä koskevat hakemukset

Esityksessä sivulla 67 on todettu, että ”Vapaaehtoisen paluun aikaa koskeviin pidennyshakemuksiin suhtauduttaisiin lähtökohtaisesti myönteisesti, jos on selvä, että henkilö on aikeissa palata, mutta tarvitsee paluun käytännön järjestelyihin enemmän aikaa. Ehdotuksen tavoitteena on lisätä vapaaehtoisesti palaavien määrää.”

Ehdotettujen muutosten johdosta vapaaehtoisen paluun pidentämistä koskevien hakemusten määrät tulevat Maahanmuuttoviraston arvion mukaan kasvamaan. Tällä hetkellä hakemukset ovat maksuttomia, mutta virasto pitäisi perusteltuna, että nämä voisivat jatkossa olla maksullisia. Mikäli ajatuksena on lisäksi, että näihin tulisi tehdä nopeasti päätöksiä, tulee tämä vaatimaan myös henkilöstöresursseja.

Säilöönotto ja pakenemisen vaara

Maahanmuuttovirasto pitää hyvänä, että 121 §:än säilöön ottamisen perusteeksi lisätään yleinen järjestys ja turvallisuus (1 momentin 6 kohta) sekä uusi 1 momentin 8 kohta, jonka mukaan ulkomaalainen voitaisiin ottaa säilöön, jos hän on vastaanottokeskuksen asiakkaana aiheuttanut käyttäytymisellään huomattavaa tai toistuvaa häiriötä yleiselle järjestykselle taikka osoittanut olevansa vaaraksi muiden turvallisuudelle. Virasto katsoo, että nämä ovat tärkeitä lisäyksiä vastaanottokeskusten ja niiden ympäristön turvallisuuden lisäämiseksi.

Maahanmuuttovirasto pitää sinänsä hyvänä, että pakenemisen vaaran kriteerit on määritelty ehdotetussa 121 a §:ssä. Jotkut pykälässä listatuista kriteereistä saattaa kuitenkin täytyä jopa valtaosalla turvapaikanhakijoista, esim. 3 momentin 5 ja 6 kohdat, eli ulkomaalaisen maahantulo jäsenvaltioiden alueelle on tapahtunut laittomasti tai ulkomaalainen on liikkunut luvattomasti toisen jäsenvaltion alueelle. Virasto toivoo, että tämänkin osalta säilöönottopäätöstä tekevien viranomaisten välillä syntyy yhtenäinen soveltamiskäytäntö, jottei synny sellaista tilannetta, että esimerkiksi jollain poliisilaitoksella katsotaan matalammalla kynnyksellä pakenemisen vaaran kriteerien täyttyvän turvapaikanhakijoiden kohdalla vain siksi, että he ovat saapuneet jäsenvaltioiden alueelle laittomasti.

Maahanmuuttovirasto pitää myös hyvänä ehdotusta, että säilöönottoaika voitaisiin jatkaa nykyisen kuuden kuukauden sijaan enintään 12 kuukaudella.

Pääasialliset vaikutukset

Esityksessä on taloudellisten vaikutusten kohdalla arvioitu, että esityksestä aiheutuvat taloudelliset vaikutukset liittyvät erityisesti säilöönottoa koskevaan sääntelyyn ehdotettaviin muutoksiin, ja että esityksessä olevat resurssivaikutukset voidaan kattaa Maahanmuuttoviraston kehityksessä olevan määrärahan puitteissa. Maahanmuuttoviraston näkemyksen mukaan tämä ei pidä paikkansa, vaan lisämäärärahoja tullaan tarvitsemaan. Kehys on lähivuosina pienenemässä eikä viraston muista toiminnoista myöskään ole mahdollista säästää säilöönottoyksiköiden tarvitsemat lisäresurssit.

Yjt-perusteisen säilöönoton käyttöönotto voi lisätä säilöönottojen määrää melko merkittävästikin soveltamiskäytännöstä riippuen, mikä tulee varmasti lisäämään häiriökäyttäytymisen määrää säilöönottoyksiköissä. Tämä edellyttää välttämättä lisähenkilöstön palkkaamista etenkin Joutsenon säilöönottoyksikön kohdalla, jossa asiakasmäärien kasvu Helsingin yksikköä enemmän tulee näkymään. Mikäli lisämäärärahoja ei henkilöstömenoihin saada, todennäköisenä seurauksena on työ- ja asiakasturvallisuuden heikkeneminen ja todennäköisesti myös säilöönotettujen poliisivankilaan siirtojen lisääntyminen. Haasteita riittävän turvallisuustason ylläpitämisessä on jo nykyisellä henkilöstömitoituksella ja asiakasmäärillä. Mikäli työturvallisuus heikkenee, tulee myös rekrytointi vaikeutumaan.

Esityksessä on todettu, että säilöönottojen määrän ei arvioida lisääntyvän merkittävästi suoraan ehdotettavien muutosten johdosta. Maahanmuuttovirasto kiinnittää huomiota siihen, että vaikka määrät eivät lisääntyisikään merkittävästi, yjt-perusteella säilöönotetut asiakkaat ovat yksiköissä todennäköisesti erittäin työllistäviä ja aiheuttavat merkittäviä haasteita yksiköiden työ- ja asiakasturvallisuudelle.

Säilöönotettujen asiakasmäärien kasvu voi potentiaalisesti näkyä myös säilössä olevien henkilöiden jättämien turvapaikkahakemusten kasvussa, etenkin kun säilöön ottamisen tarkoitus on palauttamisen onnistumisen takaaminen. Maahanmuuttovirasto järjestää säilössä olevien turvapaikkahakijoiden puhuttelut pääsääntöisesti etänä. Säilöönottojen kasvulla voidaan lakiesityksen myötä antaa paremmat valmiudet valmistella ja järjestää palauttamiset onnistuneesti. Maahanmuuttovirastossa on käytössä operatiivisessa yhteistoiminnassa poliisin kanssa uusintahakemuspäivystys, jonka käyttö tulee todennäköisesti lisääntymään palauttamisten tehostuessa. Tämä voi lisätä Maahanmuuttovirastossa kustannuksia ja lisätyötä.

Virasto huomauttaa myös, että käräjäoikeuden käsittelyjen lisääntyminen luo lisää työpainetta myös säilöönottoyksikön henkilöstölle. Käräjäoikeuden etäistuntojenkin aikana tehtävä sitoo yhden ohjaajan työpanoksen turvallisuussyistä sekä etäyhteyksissä mahdollisesti ilmenevistä ongelmista johtuen.

Säilöönottolain muutostarve

Maahanmuuttovirasto on esittänyt ministeriölle säilölain uudistamista yksiköiden turvallisuuden parantamiseksi. Virasto pitää hyvänä, että tämä on huomioitu myös esityksessä, jossa on todettu, että ministeriön näkemyksen mukaan lain uudistaminen on perusteltua ja se olisi tarkoituksenmukaista toteuttaa myöhemmin erillisessä hankkeessa. Virasto pitää tätä erittäin tarpeellisena ja toivoo, että säilölain uudistusta edistettäisiin vielä tämän hallituskauden aikana.

Järjestelmäkehitystarpeet

Maahantulokiellon uusi käsittelyperuste (uusi 150 a §, maahantulokiellon määrääminen Suomen ulkopuolella oleskelevalle ulkomaalaiselle) tulee vaatimaan järjestelmäkehitystä. Kehityskustannusten on aikaisemmin arvioitu olevan noin 162 000€. Virastossa on kuitenkin tunnistettu, että järjestelmäkehitystarpeet ovat todennäköisesti suuremmat, mutta tarkkaa rahoitusvaikutusta ei ole vielä saatavilla. Virasto pyrkii lähiaikoina analysoimaan tätä tarkemmin.

Haahtela Ilkka

Mitts Sandra
Maahanmuuttovirasto